

Zazpi etxe Afrikan

Bizkaiko Foru Aldundiko Nekazaritza Sailak diru-laguntza bitxia jarri du martxan aurten. Lore-aniztasuna mantentzea omen du helburu —horrela Europatik ingurumena mantendu eta hobetzeko datozen laguntza aberatsen kutxatik diru gehiena har dezakeela—, eta funtsean zelaiak segatzeko diru mordoa bideratzen du. Egia esan, herrialde horretan penagarria da zelai eta landa askoren itxura ikustea, belar luze zahar sikuak gero eta espazio gehiago sastraka eta oteekin partekatuz. Esnetarako abeltzaintzaren hondamendiak —hori ere Europatik etorritako prozesua da— belardiak idorri ditu, erabilera ezaz. Hasieran, baserri askotan *ardi jardineruak* jarri zituzten, tropa txiki bat etxe inguruko zelaiak mantentzeko, baina eremu zabaletako landak galduz doaz etengabe. Orain Aldundiak *jardineru traktoredunak* kontratatu nahi ditu, diru-laguntza horren bidez, poetak «atzo goizean» Bizkaia maitean ikusi zuen buru orlegia horiztatu ez dadin.

Bizkaian, kasik Euskal Herri osoan bezala (Euskal Hiri osoan bezala, hobe esanda), lurra zoru bilakatu da, daukan balioa, edo jabeek edukitzea espero duten balioa, gainean zer edo zer ipintzeko, dela azpiegitura, dela ekipamendua, batez ere zirela etxebizitzak, aurreikusten den balioa da eta horren arabera gorde edo transmititzen da. Nekazaritza edota abeltzaintza erabileratarako ez da lurrik saltzen. Horretarako erosi nahian, jende gutxi dabil, egia esanda, baina daudenek ere esperantza gutxi daukate beharrezkoa duten lurra erosi ahal izateko. Dena zorua baita.

Horretan, etxean ez goaz munduko joera nagusiarekin. Gaur egungo krisia, hainbat ikerlek azpimarratu bezala, fi-

nantza krisia da, baina bada ere energia krisia eta elikadura krisia. Populazioan etengabe goraka doan planeta batean, elikagaien eskasia gero eta nabarmenagoa da eta horrek baliario altua ematen dio nekazaritzarako baliagarria den lurrari.

Kontuz gero, ez gara malthusiarrak eta ez dugu erredukzionismo merkerik egin nahi. Arazoa ez datza «jende asko - elikagai gutxi» ekuazio errazean, irtenbidea ez da beste iraultza berde bat, ez diogu nekazaritza ereduari produktibitate gehiago eskatu behar horrela elikagai gehiago edukitzeko. Arazoa elikaduran gustu kontsumista mendebaldarrak munduan zehar hedatzean datza. Gero eta okela gehiago jaten da, zabor-janariaren dieta tokian tokiko elikadura usadioen gaitetik inposatzen da eta, beraz, gero eta hektarea gehiago behar dira produktu transgenikoak eta azienda macdonalizatuak ekoizteko. Horrela Amazoniaren deforestazioa edo ta Afrikaren bigarren arpilatzea.

Atxagak bere azken nobela, *Zazpi etxe Frantzian*, Kongo belgikarrean kokatzen du: XIX. mendean, Afrikako lehenengo ohoinkeriaren arorik gorenean —kolonizazio eufemismoaz ezaguna—, Belgikako errege Leopoldo II.ak hainbat amarruren bidez lurralde zabal hori orduko nazioarteko *statu quo*-an bere jabego pribatuko orubetzat azaltzea lortu zuen —hura ez zen izan Belgikaren kolonia, Leopoldoren *etxaldea* baizik—; eta bertan gertatu ziren kolonialismoaren astakeria gordinenak, bertako jendearen esklabizazioa, lan itogarrietara behartzea, sekulako bortxakeria eta gizalege ororen kontrako praktika ankerrak, literaturan lehenengo Joseph Conradek eta orain Atxagak berak islatuak. Lehenengoak gertatzen ari zen momentuan egin zuen bere ilunpeen bihotzerainoko bidaia; Atxagak, berriz, prozesu oso antzekoa Afrika osoan gertatzen hasten ari den momentuan, orain, alegia.

Izan ere, azken urteotan mendebaldeko multinazionalak eta baita estatuak ere Afrikako zientoka hektareen jabetza-titulua erosten ari dira, azken uneotan Txinako kapitalak ere lasterketa horretan aurrea hartzen ari direla. Afrikako esta-

tuak —askotan mendebaldeko politologia konbentzionalak porrot egindako estatutzat hartutako horiexek— lurra sal-tzen ari dira, praktikan eguneroko erabiltzaileen eskubideak ezertarako ere kontuan hartu barik. Kontinente osoan —ja-be txuri handiak eta gobernu beltz postkomunistak dauden estatuetan, hala nola Hegoafrikan edota Zimbawen, izan ezik— subsistentzia-nekazaritza praktikatzen da. Benetan lur horietan esportaziorako edo, are okerrago, bioerregaiak sortzeko laboreak jarriko balira, indarrez jarri gainera, horren ondorio sozialak ikaragarriak izango lirateke.

Zazpi lotsa Iztietan

Ondorio ikaragarriak, ez soilik Afrikan, baita gure lurralde sastrakatsuetan ere. Afrikako makrohirietako miseria-auzoetan pilatutako jendetza handituko balitz, zalantzarik ez eduki: orain, antza, krisiaren kariatz mantsotzen ari diren migrazioak areagotuko lirateke, eta, gurean ez da giro.

Ikusi bestela Joxe Iriarte *Bikila* euskal aktibista zintzoaren lotsak; ez ditu berak zenbatzen, lotsaren lotsaz sentitu, osterara, bere herrian Errenteriako Iztietan auzoan izaniko jendearen mobilizazio xenofoboak, komunitate magrebtarraren kontrakoak:

Herri errebeldea, injustiziaren aurkako borrokalariz betea, eta, esate baterako, homofobiaren aurka egotea hain zaila zen garaietan puntan edo abangoardian izandako herria. [...] Errenteriako Iztietan auzoan ikusi eta entzun dudana gurean gerta zitekeela esan balidate urte batzuk lehenago, ezingo nuen sinetsi.

Lotsaren lotsaz mintzo zen *Bikila* euskaldunon egunkarian sanferminotan; tinko eta zuhur erantzun zion gero Joseba Leizeaga irudigileak, bien artean adiskideen arteko polemika osasuntsu eta positiboa osatuz, zinez eskergarria eta irakurtzeko gomendagarria. Bai, badirudi euskaldunok ez daukagula arazo handirik identitate postmodernoak onartzeko edota behintzat horren inguruko ezbaia bideratzeko

(eta horren inguruan Oarsoaldean bertan badaude salbuespen kezkarriak), baina identitate modernoetan, gurean ere hain garrantzitsuak diren identitate etnikoetan, e!, horixe broma gutxi! Babak beti bor-bor eta askotan lapikotik gainezka!

Gai horretan ezkerreko mugimendu guztiek —bai alderdi politiko tradizional eta postmarxistek, bai eta gizarte mugimenduetan aktibatzen diren pertsona eta sareek ere— sekulako arazoak dituzte onartzeko askotan agertzen diren bi nortasun ezberdin bezain simetriko: alde batetik, orain GKEek esaten duten moduan, *migrazio-proiektu* indibidualista eta kultura propio indartsu batekin etorritako etorkinak, zeinak normalean, miseriaren miseriaz eta bazterkeriaren bazterkeriaz, nahiko pertsona desatsegin edota ankerak diren; eta, bestalde, bertako ezkertiar borrokalari integratu eta aldi berean apokaliptikoak, zeinak, blaitzen gaituen beldur existentzialaz zamaturik, nahiko mesfidati edota zitalak diren. Edo garen?

Zazpi legoatako bidaiak

Bai, ezkerrek baditu arazo larriak halako arazoak prozesatzeko. Agian ez dituelako aldagai batzuk merezi bezain beste baloratzen: mugikortasun motorizatua eta azeleratua, adibidez. Planetak sufritu duen «konpresio espazio-denborala» (David Harveyren kontzeptu ezin zehatzagoa erabiltzeko) kontuan hartu gabe ez dago migrazio modernoaren fenomeno ulertzerik. Eta ezkerrek askotan hartzen ditu kontuan prozesu horren ondorio batzuk bere agenda politikoan —hemen eta orain, AHTaren kontrako borrokan, adibidez—, baina askotan ikuspegi partzial batez begiraturaz: ingurumenarekiko kalteak direla, industriaren deslokalizazioa batzuetan... «Borroka sektoriala» deritzan bigarren mailako kontua, alegia. Eta gero, ezin ulertuak.

Askotan ez da onartu nahi gu ere zazpi legoatako botak jantzita gabiltzala, hemendik hara eta handik hona turismo

kulturala, gastronomikoa, mendizalea, musikala, kirolaria, sexuala edota iraultzailea praktikatzen. Edo denak batera.

Azkenean migrazio arazoan inguruan portaera desordena-
natuak eta gatazkatsuak gailentzen dira, ekintza bortitzak
eta prozedura delinkuentzialak agertzen dira etorkin mal-
tzur eta bertako zitalen aldetik.

Gatazkaren maila indibidualizatu horretatik aurkaritza an-
tolatzera pasatu, horixe Ramón Fernández Durán ekologista
madrildarrak orain dela jadanik urte askotxo bere liburu
profetikoa (*La explosión del desorden*) proposatzen zuen
ezker berriarentzako lan fin eta nekeza. Askotan badirudi
nahiko gutxi aurreratu dutela mugimendu eraldatzaileek bi-
de horretan. Aipaturiko Harveyk edota Hollowayk identita-
te etniko guztiek desagerrarazi behar dutela azpimarratuko
digute. Ez omen dakite sabi izeneko landare xume batek
(*Amaranthus*, izen zientifikoa, edo) lortu duena Monsanto
transgenikoen multinazionalaren kontra: Estatu Batuetan
hainbat labore transgeniko bertan behera utzi behar izan du-
te sabiak erresistentziak garatu dituelako glisofato herbizida-
ren kontra, bakarrik soja transgenikoak jasan ahal omen
zuen pozoia, alegia.

Agian ezkerre fase horretan dago, ingurumen transgeniko
berri batera egokitu behar eta, lehenengo eta behin, erresis-
tentziak garatzea, aurkaritza antolatzea, helburu.¶